

גיבור ושמו סבידור

מי לא צחק על מנחם סבידור, כאשר נבחר? על נאומיו הבומבסטיים, על זימרתו, על התיאוריות הפוליטיות שלו. אמרו שהוא לא הכי חכם, ולא הכי פיקח, ולא הכי מוכשר. השבוע הוכח שהוא משהו חשוב יותר ונריר יותר: הוא הגן. כיהנתי בשלוש כנסות תחת שרביט-הניצוח של כמה יושבי-ראש: קדיש לוז, ראובן ברקת, ישראל ישעיהו, יצחק שמיר, יצחק כרמון.

סבידור

אני מעז לומר, שרק אחר מהם — קדיש לוז — היה מתנהג כפי שהתנהג מנחם סבידור ביום החמישי. כל האחרים היו שליחי-מיפלגות, ובכל משבר חמור קפצו לרום ומילאו את פקודת המיפלגה. לפעמים התנצלו על כך בשיחות פרטיות, ולפעמים לא.

מנחם סבידור גדל עם התפקיד. ראיתי אותו ביום החמישי כשהוא מתחבט, מתלבט, ומגיע בסופו של דבר, בתהליך מכאיב, אל המסקנה האחת שהיתה נכונה והגונה: לקיים את ההצבעה הגלויה, שהביאה להחלטה לפיזור הכנסת.

על כל הפיקפוקים שהיו לי כאשר נבחר, הריני מתנצל בזאת.

הכנסת: מוכרים בלבד

למרות התוצאה המשמחת, זאת היתה חווייה עגומה מאוד. כאשר עברה הקולקציה הזאת של חברי-הכנסת לפני המצלמה, לא היה לצופים מנוס מן השאלה: האמנם זהו המיבחר הטוב ביותר שעם-ישראל מסוגל לגייס מתוכו כדי לחוקק את חוקיו ולהחליט על חייו? האם זוהי הנבחרת הלאומית?

עם-ישראל כחר באנשים אלה, ועם-ישראל צריך לשאול את עצמו איך זה קרה, ומה לעשות כדי שזה לא יקרה שנית, בעוד כמה חודשים.

איזה אוסף מרכא: אחרים מהם הם נוכלים פשוטים, והדבר בולט על פניהם. על כל אחד מאלה אפשר היה לשאול את השאלה, שנשאלה פעם לגבי ריצ'ארד ניקסון: האם היית קונה מכונת משומשת מאיש זה? השבוע עשו כמה מהם מעשים שהיו מביאים אותם לכלא, אילו עסקו בכל מיקצוע אחר. אחרים הם כסילים טהם, והדבר מתבטא בכל מילה היוצאת מפיהם. שניים-שלושה הם מוקיונים.

קבוצה גדולה של חברי-כנסת התרוצצה בין המיפלגות, כמאמץ נואש למכור את קולם ברגע האחרון למי שיבטיח להם כסא בכנסת הבאה. אפשר רק לנחש מי שוחר עליירי מי, ובכמה.

זה בוודאי עלה בכמה מיליונים טובים. שוחחתי עם מיליונר יהודי ידוע באירופה, והסברתי לו את המצב החדש. כאשר הוא תפס כי ממשלת מנחם בגין תלויה כולה בקולותיהם של ארבעת חברי אגודת-ישראל, קרא: ריבוננו של עולם, כמה זה יכול לעלות לקנות ארבעה עסקנים רתיים? ארבעה מיליון פראנקים שווייציים? שמונה מיליון? יהיה הסכום כאשר יהיה, הוא פועט לעומת עצם קיומה של מדינת-ישראל!

היתה זאת הלצה (אני מוקוה), אבל כיום אין זאת עוד בדיחה. סיעות שלמות ויחידים הונחו על שולחן המכירה הכללית, לכל המרבה במחיר. כמה מיליונים למיליונר פלוני, כסא לח"כ אלמוני, שלמונים לח"כ שלמוני. הכל הלך. תחילה היה זה שוק של "קונים בלבד". ככל שהתקדם היום, הוא הפך "מוכרים בלבד".

מישפטנים

תמהני עם רבים מן הצופים והמאזינים לזיכרון הארוך בכנסת הבינו את ההתנצחות על סעיפי התקנון, המתוכננים ורקו סביבם מיספרי-סעיפים, ובכל פעם שנורק לחלל מיספר של סעיף חדש, געשה הסערה ורערו אמות-הסיפים.

לרחל אשתי זה הזכיר את ההלצה על שני הסקוטים הזקנים, שמיספרו את כל הבדיחות. תחת לספר את הבדיחות עצמן, רק אמרו את המיספרים.

למשל: ג'ון: עשרים וחמש! צחוק פרוע. ג'ים: שמונים ושניים! השניים צוחקים עד דמעות. ג'ון: מאה ארבעים ותשע! השניים מתגלגלים על הארץ מרוב צחוק.

כך זה היה בכנסת. לאורך הרגיל, שרצה לעקוב אחרי הוויכוח, כל זה היה סתום. הוא רק הבין שעוסקים בתחבולות, כאשר מדובר בגורל המדינה.

היה לי תירון על פני רוב האורחים, כי אני התווכחתי בכנסת עד בוש על כל אחד מן הסעיפים האלה. לכן אני זוכר היטב כיצד השתמש המערך באותו סעיף נתעב, המקנה לוועדת-הכנסת את הזכות להפך את כל סעיפי התקנון. השבוע עסק המערך על הוכחות כסעף מאה-ארבעים-וששה, ואנשי ועקם נגדו ברגש ובלהט מוסרי. אולם כמה מאותם האנשים עצמם אמרו עליו את ההיפך, כאשר ועדת-הכנסת השתמשה בו, בימי שילטון המערך, למשל בעת הוויכוח על חוק ברר-עופר לגילת הקולות של הרשימות הקטנות.

זה לא הפליא אותי. כל סיעה מנסה לנצל את סעיפי התקנון, הטובים והרעים, למען האינטרסים שלה. זה די לגיטימי, עד לגבול מסוים.

לכן אפשר לסלוח לח"כים הקמים לרבר על סעיפי התקנון והמסלפים אותם במזיד, ביוזעם היטב שהם משקרים. הרי זה מיקצועם, אך קשה לסלוח לאותם חברי-כנסת, הקמים לדבר ואינם יודעים כלל מה הם שחים. השתתפו בוויכוח כמה וכמה ח"כים, שמרבניהם והמבעת-פניהם היה ברור בעליל שאין להם מושג על משמעות הסעיפים, שעליהם נאמו בפאתוס מהרהר. זוהי תופעה שמדאיגה, שהרי אנשים אלה אמורים לחוקק את חוקי המדינה. אם אינם מסוגלים להבין סעיף של תקנון, זה מסוכן. בשעתו המצאתי את המילה "מישפטטון". ביום החמישי קרמה המילה הזאת עור וגידים.

הבחירות הכי חשאיות

ואשר להצבעה החשאית: כל הוויכוח הזה הצחיק אותי. מפני שהוא הזכיר לי בריחה (אנטי-) סובייטית. החבר איבאנוב בא לקלפי כדי לבחור במועמד שלו לסובייט העליון. ועדת-הקלפי בודקת את תעודותיו, מגלה את שמו

ברשימת-הבחורים, מוסרת לו מעטפה סגורה ואומרת לו: "חבר, שים את זה בתיבה". "מה, אסור לי לדעת בעד מי אני מצביע?" תמה איבאנוב. הוועדה מודעות. "חבר, אצלנו בכרית-המועצות הבחירות הן חשאיות!"

צוות בצוות עשוי

מה דרוש למיפלגה ישראלית מודרנית? מצע? שטויות. זה מיושן. פיתרונות לבעיות המדינה? נו, כאמת! הוכח מוזמן שמצע, מיסגרת רעיונית, פיתרונות וכל השאר אינם עוזרים בבחירות. להיפך, זהו מיטען מסוכן, שכל שומר כיסאו ירחק ממנו.

אם כן, מה דרוש? צוותות! שמת לי לב לכך כאשר שמעתי את אהרון אברחצירא מסביר בטלוויזיה מדוע הוא רוצה בבחירות מוקדמות. האם יש לו פיתרונות? מהי המדיניות החדשה, שאותה הוא מבקש להפעיל? אברחצירא לא עיוות את פני-הפוקר שלו ואמר שלתמ"י יש צוותות. והצוותות האלה כבר פועלים במרץ, ובכוח העת יביאו את הפיתרונות.

למחרת היום הוטרח שימעון פרס לטלוויזיה. הוא הכריז בכאווה שיש לו צוות, שום דבר אחר אין — אבל צוות יש! אחריכך בא עוזר וייצמן, ועלה על כולם. לו יש צוות חדש לגמרי, רענן, מבריק, לא-משומש. צוות זה, כך אמר, מבלי לגלות את הרכבו, יספק את כל הצרכים.

וגם סמי פלאטשרון יש לו צוות. ועור איזה! אילו היה אברחצירא אומר שיש בתמ"י ועדות, היו הצופים מפקקים ופונים לעיסוקים אחרים. אילו אמר פרס שיש במיפלגתו מוסדות, ואילו אמר וייצמן שהוא מחפש קבוצה של עסקנים פושטי-מדים, מי היה שם לב אליהם? אבל צוותות! — זה משהו אחר לגמרי מי שיש לו צוות, מוכרח להיות רציני!

גתה אמר בפאוסט: כאשר חסרים מושגים, נמצאת תמיד ברגע הנכון מילה שימושית. בישראל של 1984, שבה נמכרו מומן כל האיריאלים והתייבשו כל הערכים, ואיש אינו מעז להציע פיתרון כלשהו לבעייה כלשהי — המילה הגואלת היא צוות. האלה! יש למישהו צוות חדש? גם אני רוצה שיהיה לי!

הזיקפה הלאומית

הכותרת שאלה: כיצד ניתן לפתור את הדילמה בלבנון? מתחתיה הופיע מאמר ארוך, שהסתיים במסקנות ברורות:

אסור לסגת לקו הזהרני או האולי, ובוודאי שאין לוותר על הרייברוך הסטראטגיים. השאלה היא רק אם לתחום את קויה-גבול בצורה הצפונית של צידון או בצורה הדרומית.

"אין להכחיש שלמיבצע כזה ייררש כוח-אדם מעולה, שיעשה זאת בזמן קצר ככל האפשר, ומיבצע כזה יעלה אף בכסף רב — אולם היתרונות שלו הם כה עצומים... שביצועם בוודאי משתלם יותר.

"וזהי ההזדמנות האחרונה של הממשלה להחליט על צעד נכון בעניין בלבנון... וזהי גם שעתה של האופוזיציה להתעלות על עצמה ולהטות שכס לחיסול המצב של חוסר-אונים, שבו שרוי צה"ל בלבנון."

ולשם כך, קבע המאמר, ררושה "עמידה מלוכדת של כל העם בישראל".

הקורא ישאל: מה מיוחד בזה? ריבוי-הבל כאלה אפשר לקרוא כמעט בכל עיתון ישראלי. אה, יש בכל זאת שונה. כי המאמר הזה הופיע, כמאמר המערכת, בעיתון הקרוי ישראל שלנו, המופיע בארצות-הברית למען היורדים.

כמה טוב לדבר על כוח-אדם מעולה, אשר יחרף את נפשו בלבנון — כאשר מדברים על כך בטרקלין נוח בברוקלין! כמה טוב לקבוע שמדינת-ישראל צריכה להוציא, כסף רב" למען המשך הישיבה בלבנון — כאשר הקובע זאת יושב בברונקס ומשלם מס-הכנסה ליונייטד סטייטס!

בקיצור, כמה טוב להיות ישראלי גא, זקוף-גן, פטרייטי ומלא רוח-לחימה — בין מנהאטן ובוורלייהילס!

מה הפלא שבחורים כה רבים, המרגישים כי הפטרייטיים שלהם מתקפל בין צור וצידון, רוצים גם הם להגיע בהקדם האפשרי למנהאטן, כדי שהפטרייטיים שלהם יוכל להורקף מחדש?

איטריות בירחה-הדבש

הטלוויזיה הקרינה לפני שבועיים סרט אמריקאי על צעיר יהודי, הנושא אשה יהודיה בניירורק ונוסע עימה לירחה-דבש בפלורידה. שם קורים לו שני דברים: אשתו הטריה נמאסת עליו, והוא מתאהב בצעירה אחרת, שהיא, כמוהו, שיקסע בלונדית. זה מעורר מחדש את השאלה: איך זה מתחתנים בניירוג מבלי לנסות קודם לכן לחיות ביחד תקופת-זמן מסויימת? ההזדווגות לחיים היא אקט חשוב, אולי החשוב ביותר בחיי אדם. איך אפשר לצאת לדרך זו בעיניים עצומות, כמו להפתקה?

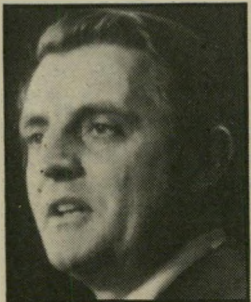
כשהבעל אינו יודע איך נראית אשתו בבוקר, והאשה אינה יודעת איך אוכל הבעל איטריות, שלא לדבר על יחסיה-מין — איך אפשר להתחתן?

נרמה לי שיש לחייב זוג צעיר לחיות ביחד לפחות במשך שנה, לפני שיבואו בבחירת-שואין או יעמדו צאצאים. וכדי שלא יחשבו שנאה מטיף אך לא נאה מקיים: אני חייית עם אשתי, "בחטא" במשך חמש שנים, לפני שנישואנו רשמית. אבל אני מודה שאי-הרצון לעבור טקס רתי מילא תפקיד חשוב בהחלטה זו.

המכירה הגדולה

לא רק אצלנו יש בחירות. גם באמריקה. ולא רק אצלנו יש מכירה כללית. גם באמריקה. זה הולך, בערך, כך:

"גבירותי ורבותי, אני מנהל את המכירה הכללית. האדונים רגן, מונדייל, הארט וג'קסון, נא לתפס מקומות בשורה הראשונה. אני עומד להתחיל, ובכן, הנה האובייקט הראשון העומד למכירה, אובייקט יפה מאוד. סיוע כלכלי לישראל. אני פותח את המכירה בשניים וחצי מיליארד דולר. האם אני שומע הצעות? אה, מר הארט, שני מיליארד ושש מאות מיליון. יפה, שני מיליארד... אה, מר מונדייל, שני מיליארד ושבע מאות. שני... מר רגן, ושבע מאות. שני... מר רגן, שלושה מיליארד. שלושה... מר הארט, שלושה מיליארד וחצי. האם אני שומע הצעה אחרת? שלושה מיליארד וחצי. הלך למר הארט.

מונדייל

"האובייקט הבא. שגרירות בירושלים. האם אני שומע הצעות? מר מונדייל, שגרירות בירושלים כמועד המתאים. הצעה אחרת? מר רגן, שגרירות בירושלים תוך שנתיים. כן מר ג'קסון? שגרירות בירושלים המערבית. טוב. יש עוד? אה, מר הארט, שגרירות בירושלים מייד אחרי הבחירות, אם הנסיבות תאפשרנה זאת. האם זה... לא, מר מונדייל. שגרירות בירושלים המיורחית. מצויין, הלך למר מונדייל.

"האובייקט הבא. התנחלויות. כן מר רגן? ההתנחלויות הם חוקיות, אבל אינן מסייעות לשלום. זוהי התחלה. כן, מר מונדייל? ההתנחלויות חוקיות ורצויות. טוב. מר הארט? ההתנחלויות הן תרומה לשלום... מר ג'קסון? אתה שותק? מר רגן, ההתנחלויות ימוננו עליירי האוצר האמריקאי. כן, מר מונדייל..."